

Sygn. akt V KK 457/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

w sprawie podmiotu zbiorowego spółki z o.o. „P.” z siedzibą w W.
co do której stwierdzono odpowiedzialność za czyn zabroniony osoby fizycznej z
art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. i w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 28 stycznia 2015 r.,
kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego
od wyroku Sądu Rejonowego w W.
z dnia 20 maja 2008 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 maja 2008 r., sygn. ... 915/07, Sąd Rejonowy dla w W.:

I. na podstawie art. 3 i 4 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary pociągnął podmiot zbiorowy „P.” sp. z o.o. z siedzibą w W. do odpowiedzialności za czyn zabroniony popełniony przez R. Z., Prezesa Zarządu Spółki, działającego w

imieniu lub w interesie wskazanego podmiotu zbiorowego w ramach uprawnień lub obowiązku do jego reprezentowania, polegający na tym, że pełniąc obowiązki płatnika podatku dochodowego od osób fizycznych, zaniechał wpłaty w obowiązującym terminie należnych pobranych zaliczek od wypłaconych pracownikom wynagrodzeń za okres: X-XII 2004 r., I 2005 r., III-XII 2005 r., I-II 2006 r. w łącznej kwocie 5.114,20 zł, tj. o przestępstwo skarbowe z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. i art. 9 § 3 k.k.s. i za to na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary wymierzył karę pieniężną w wysokości 1.000 zł;

II. na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary orzekł przepadek korzyści majątkowej pochodzącej z czynu zabronionego w wysokości 5.114,20, zaliczając na jej poczet należność uiszczoną w sprawie o sygn. akt ... 106/06.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 28 maja 2008 r.

Kasację od tego wyroku na korzyść podmiotu zbiorowego wniósł Prokurator Generalny.

Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu: „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 5 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. Nr 197, poz. 1661 z późn. zm.), poprzez wyrażenie błędnego poglądu prawnego, że przepis ten mógł być podstawą odpowiedzialności podmiotu zbiorowego „sp. z o.o. z siedzibą w W. przy ul. K. 9/402, za czyn zabroniony pod groźbą kary, popełniony przez R. Z. będącego prezesem zarządu Spółki, pełniącym obowiązki płatnika podatku dochodowego od osób fizycznych”.

Podnosząc ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jako oczywiście zasadna podlegała uwzględnieniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Rację ma skarżący, że sąd *meriti* dopuścił się rażącej obrazy art. 5 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. Nr 197, poz. 1661 ze zm. – dalej

także jako: ustawa), w brzmieniu obowiązującym od dnia 5 października 2005 r. Zgodnie z ówczesnym brzmieniem art. 5 tej ustawy zawinienie podmiotu zbiorowego, jako konieczny warunek odpowiedzialności podmiotu zbiorowego, polegało na braku należytej staranności w wyborze osoby fizycznej, o której mowa w art. 3 pkt 2 lub 3 ustawy, lub co najmniej na braku należytego nadzoru nad tą osobą – ze strony organu lub przedstawiciela podmiotu zbiorowego. Przypomnieć wypada, że nawiązanie w art. 5 ustawy do konstrukcji zawinienia było niezbędne, zważywszy na to, iż odpowiedzialność podmiotu zbiorowego określano jako odpowiedzialność typu represyjnego (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 listopada 2004 r., K 18/03, OTK-A 2004, nr 10, poz. 103). Zatem przepis ten w brzmieniu ustalonym nowelą z dnia 28 lipca 2005 r. i obowiązujący w okresie od dnia 5 października 2005 r. (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1492) do dnia 13 listopada 2011 r. (Dz. U. z 2011, Nr 191, poz. 1135), a więc i w dacie orzekania w niniejszej sprawie, odnosił przesłankę zawinienia jedynie do osób wymienionych w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy. W stosunku do tych osób podmiot zbiorowy mógł zatem ponosić winę w ich wyborze lub w nadzorze nad nimi. Zawinienie, o którym mowa w art. 5 przedmiotowej ustawy nie mogło się zatem odnosić do kategorii osób wymienionych w art. 3 ust. 1 ustawy, a więc osób zarządzających podmiotem zbiorowym. Taką osobą był prezes zarządu spółki z o.o. „P.” R. Z., któremu w sprawie ... 106/05 Sądu Rejonowego w W. zezwolono na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności i wymierzenie kary grzywny w kwocie 400 zł., co z kolei stanowiło o spełnieniu warunku z art. 4 tej ustawy.

Podkreślić należy, że taka wykładnia przepisów art. 3 i 5 ustawy z dnia 28 października 2002 r. jest już ugruntowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. postanowienie SN z dnia 5 maja 2009 r., IV KK 427/08, OSNKW 2009, z. 7, poz. 57; oraz wyroki SN: z dnia 6 kwietnia 2011 r., V KK 15/11, OSNKW 2011, z. 8, poz. 72; z dnia 11 kwietnia 2011 r.; V KK 57/11, LEX nr 794533; z dnia 18 października 2011 r., IV KK 276/11, LEX nr 1027192; z dnia 7 marca 2012 r., III KK 265/11, LEX nr 116319). W orzeczeniach tych stwierdzono, że podmiot zbiorowy nie może ponosić odpowiedzialności za czyny zabronione popełnione przez prezesów spółek prawa handlowego, jeśli działali oni w ramach własnego uprawnienia lub obowiązku, a taki status miał w tej sprawie R. Z.

Jest przy tym oczywiste, że zmiana przepisu art. 5 ustawy jaka nastąpiła w ustawie z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz. U. z 2011, Nr 191, poz.1135) nie może stanowić podstawy odpowiedzialności podmiotu zbiorowego (zob. wyrok SN z dnia 11 kwietnia 2012 r., II KK 254/11, OSNKW 2012, z.10, poz. 99). Zaskarżony kasacją wyrok wydany został zatem z rażącą obrazą art. 5 ustawy z dnia 28 października 2002 r. w kształcie, w jakim przepis ten obowiązywał w chwili wydania zaskarżonego wyroku. Nie budzi też wątpliwości, że obraza ta nie tylko mogła, ale miała istotny wpływ na treść wyroku, skoro jej efektem było niezasadne pociągnięcie do odpowiedzialności podmiotu zbiorowego. Rażący charakter naruszenia tego przepisu powoduje konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do rozpoznania sądowi I instancji, który będzie związany wypowiedzianym powyżej zapatrywaniem prawnym (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Z tych powodów orzeczono jak w wyroku.